

LECTURES RECOMANADES

Pilar Vegas: selecció de fragments de lectures recomanades sobre gestió d'aula i disciplina (sessió inicial amb professorat de l'Institut Celestí Bellera)

“Mal d'escola” de Daniel Pennac

És una mescla d'assaig i d'autobiografia. Pennac va ser un *mal alumne*, i per això, resulta especialment interessant saber de primera mà com eren aquells professors/es que ell considera que van facilitar-li el camí perquè anys més tard esdevingués un professor de secundària.

Pennac parla dels canvis socials que han propiciat els canvis escolars al llarg dels darrers 45 anys però insisteix a remarcar el que no ha canviat de l'escola: els alumnes amb dificultats.

Pennac afirma:

N'hi ha prou amb un professor -amb un de sol!- per salvar-nos de nosaltres mateixos i fer-nos oblidar la resta.

I tot seguit evoca el record que conserva del professor de matemàtiques.

*(...) **Ens esperava assegut a la taula, ens saludava amablement, i tan bon punt començava a parlar, entràvem en matemàtica. De què estava feta aquella hora que ens retenia tant? Essencialment de la matèria que el senyor Bal hi ensenyava i que semblava omplir-lo, cosa que feia d'ell un ésser curiosament viu, calmós i bo. Estranya bondat, nascuda del mateix coneixement, del desig natural de compartir amb nosaltres la “matèria” que encisava el seu esperit (...)***

*El dia que ens vam conèixer, quan els pitjors de nosaltres havien presumit de les seves rastelleres de zeros, ell havia respost **somrient** que no creia en els conjunts buits. A partir d'aquí **va plantejar unes quantes preguntes molt senzilles i va considerar les nostres respostes elementals com si fossin inestimables palletes d'or (...)***

*(...)va dedicar aquell curs a anar-nos fent sortir de l'abisme de la nostra ignorància, i es divertia fent veure que era el pou mateix de la ciència; sempre **es meravellava de les coses que sabíem malgrat tot.***

“Us penseu que no sabeu res, però us equivoqueu, us equivoqueu, sabeu moltíssimes coses!”

En un altre capítol, Pennac, senyalades les diferències de tarannà personal dels tres professors que més el van marcar, en positiu, destaca l'aspecte que tenien en comú: **no es rendien mai.**

*(...)tots tres estaven dominats per la **passió comunicativa de la seva matèria**. Armats amb aquesta passió em van venir a buscar al fons del meu desànim i no em van deixar anar fins que no vaig tenir els peus sòlidament plantats a les seves classes(...) No és que s'interessessin per mi més que pels altres, no, feien tant de cas dels mals alumnes com dels bons, i sabien reviscolar, en els primers, el desig de comprendre.*

Acompanyaven** els nostres esforços pas a pas, **s'alegraven** dels progressos que fèiem, **no s'impacientaven** perquè anéssim lents, no consideraven mai els nostres fracassos una ofensa personal i es mostraven amb nosaltres d'una **exigència

rigorosíssima, fonamentada en la qualitat, la constància i la generositat del seu propi treball.

*(...)Eren uns artistes en la transmissió de la seva matèria. Les seves classes eren actes de comunicació, certament, però d'un **saber tan assimilat** que gairebé semblava una creació espontània(...) Ens feien unes classes tan memorables (...) **ensenyant creaven l'esdeveniment.***

*(...)No era només el seu saber allò que aquests professors **compartien amb nosaltres**, era el **desig mateix del saber!** (...) No diré que ens sentíem estimats per ells, però sí **considerats**, això segur (**respectats**, diria el jovent d'avui), una consideració que es manifestava fins i tot en la **correcció dels exercicis**, on les seves anotacions s'adreçaven a cadascun de nosaltres en particular.*

La idea que és possible ensenyar sense dificultats resulta d'una representació etèria de l'alumne. La saviesa pedagògica ens hauria de presentar el mal alumne com el més normal de tots: aquell que justifica plenament la funció del professor ja que li hem d'ensenyar tot, començant per la necessitat mateixa d'aprendre!

La presència a classe ... No és gens fàcil, per a aquests nois i noies donar-te cinquanta-cinc minuts de concentració, en cinc o sis classes successives (...).

*Si en vull esperar la plena presència mental, els he d'ajudar a instal·lar-se a la meua classe. Com? Se n'aprèn, amb la pràctica sobretot, i a la llarga. Una sola certesa, **la presència dels meus alumnes depèn estretament de la meua**: de la meua presència per a la classe sencera i per a cada individu en particular, de la meua presència també en la meua assignatura, de la meua presència física, intel·lectual i mental, durant els cinquanta-cinc minuts que durarà la meua classe.*

Els mals de gramàtica es curen amb la gramàtica, les faltes d'ortografia amb l'exercici d'ortografia, la por de llegir amb la lectura, la de no comprendre amb la immersió en el text (...). Aquesta convicció l'he heretada de la meua pròpia vida escolar.

Pennac afirma que les moltes reflexions que, amb benevolència, alguns professors li feien fora de l'aula no li retornava la confiança que necessitava en tornar a l'aula i enfrontar-se novament amb la fotosíntesi o l'àlgebra.

*Una part del meu ofici consistia a convèncer els meus alumnes més abandonats per ells mateixos que la cortesia predisposava a la reflexió més que a la bufetada, que la vida en comunitat compromet, que el dia i l'hora de l'entrega d'un deure no són negociables, que un exercici fet de qualsevol manera s'ha de repetir, que això, que allò, però que **mai, mai dels mais, ni els meus col·legues ni jo no els abandonaríem a mig camí.***

“La recuperación de la autoridad” de José Antonio Marina

En l'anàlisi que fa del concepte d'autoritat, diferencia entre *l'autoritat rebuda* per exercir un poder legítim a *l'autoritat personal merescuda*. Pares i professors tenen *potestat* d'actuar, potestat rebuda de la institució a la qual pertanyen, però *l'autoritat merescuda* és sempre una qualitat personal, íntima, basada, no en la legitimitat d'origen, sinó en la capacitat personal. Aquesta anàlisi el porta a tractar el concepte de llibertat. Desmunta la creença que associa la llibertat a la espontaneïtat innata i parla de la llibertat com acció intel·ligentment realitzada. La intel·ligència humana, construïda a través del llenguatge i la cultura, assoleix la màxima capacitat d'autocontrol, és a dir, d'autonomia i de llibertat. I és, per tant, destresa apresada.

Ens mostra les causes que van propiciar el pas d'una societat autoritària sustentada en l'autoritat i els deures a una societat permissiva fonamentada en la llibertat i els drets.

El marc teòric que ens ofereix l'autor permet conjugar llibertat i autoritat, drets i deures i un mecanisme heterònom dins d'un projecte autònom.

Marina ens presenta una proposta educativa que permet evitar el perjudicis d'una societat permissiva sense caure en els perills d'una societat autoritària.

Planteja dos objectius de l'educació:

- a) la instrucció (adquisició de coneixements)
- b) la formació de la personalitat (una personalitat que li permeti l'accés a la felicitat privada participant d'un projecte de vida que afavoreixi la felicitat pública, és a dir, una societat justa).

El seu model educatiu se centra en el desenvolupament de 7 dimensions:

- a) la representació del món
- b) els hàbits intel·lectuals
- c) un bon to vital
- d) l'autonomia
- e) la vinculació
- f) l'elecció del projecte vital
- g) els hàbits executius

“Qué será de nosotros, los malos alumnos” Álvaro Marchesi

Molt recomanable. Marchesi ofereix una visió àmplia i plural dels “mals alumnes” i proposa iniciatives per ajudar-los.

En diferents capítols incorpora les opinions d'alumnes, professors, psicòlegs i periodistes. Així com també, les narracions d'adults que testimonien les dificultats viscudes en el seu procés d'ensenyament-aprenentatge.

Ens aporta, igualment, els resultats obtinguts en diferents estudis que avalen les afirmacions formulades al llarg del llibre.

Comença fent una anàlisi de les tensions educatives que han generat les transformacions socials. Posteriorment, diferencia en tres grups els “mals alumnes” i dedica un capítol a cadascun d'ells: els que presenten dificultats d'aprenentatge, els que es manifesten desmotivats i els que mostren problemes emocionals i de conducta. Dedicar un capítol al professorat i un altre a la família. En el darrer capítol formula propostes per millorar l'educació i ajudar els alumnes amb problemes escolars.